

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל, טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

טעם לאמירת מזמור

'למנצח על השמינית' בשמיני עצרת

ז"ל מהר"ץ בעץ חיים (ח"ב דף פא.א):

נהגו לומר בערבית למנצח על השמינית וכו' הושיעה וכו', כי מזמור זה אמרו יהושע בפטירת משה רבינו ע"ה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, וקילל כת מספרי לשון הרע, כמו שאמר יכרת ה' וכו', יען כי הם גרמו לו למות במדבר, על ידי שסיפרו דור המדבר לשון הרע על ארץ ישראל, והוצרכו למות הם במדבר, והוצרך גם משה להיות עמהם. וכל זה יען, כי בשמיני עצרת הוא גמרה של תורה, וקורין וזאת הברכה בפטירה של משה רבינו, ועל כן תקנו לומר מזמור זה על פטירתו. והוא סגולה למי שנותן אל לבו ומצטער בעת אמירת המזמור, לכפר על כל פשע וחסאה דוגמת זכירת בני אהרן ביום כפור, עכ"ל.

ובהגהות הרי"ד נכד מהר"ץ הוסיף עליו וכתב:

ובגמרא סוכה פרק החליל (מה) טעם אחר באמרם, שמיני עצרת רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב וכו', מפרש רש"י להו, והשי"ן היא רמו שיר בפני עצמו וכו', והיינו למנצח על השמינית, והכי במסכת סופרים ע"ש

(פ"ט ה"ב).

כי אקח מועד אני משרים אשפט (תהילים עה. ג)

שמעתי ביאור לפסוק זה: האדם טרוד בכל יום אחר מזונותיו ובוזה מתרץ עצמו מדוע אינו עוסק בתורה. ע"כ אמר רחמנא, 'כי אקח מועד, אני משרים אשפט, ר"ל, אני ה' ב"ה לוקח את המועדים והימים טובים ועל פיהם אני אשפוט את האדם. אם בחגים כשהאדם פנוי מטטרדות הפרנסה עוסק בתורה, סימן שאכן באמת אנוס הוא. אך אם גם בחגים אינו עוסק בתורה, סימן שח"ו שקר ענה פיהו וע"כ יתן את הדין על בטול תורה גם על ימות החול ב"מ.

וכתב הרב הקדוש 'פלא יועץ' (בעי ימים טובים) בזה"ל וקיצרנו בלשונו והעלנו רק את הצריך לענייננו: ידוע מאמר רבותינו וזכרונם לברכה שאמרו (ירושלמי שבת סוף פרק ט"ז) לא נתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה. והן בעוון בדורות הללו לא נתנו ימים טובים אלא לעמל ויגיעה לסובב ברחובות קריה לבקר מבית לבית, וכשחוזר לביתו הוא עיף ויגע, עד שאינו נהנה מסעודתו, ונמצא שלא היו ימים טובים אלא ימי ענות אדם נפשו, ואפשר שיותר מנוחה יש לאדם ביום תשעה באב מביום טוב. ועברה גוררת עברה, בטול תורה והרבות דברים בטלים ואסורים. ועוד ...

הנה כי כן מה טוב ומה נעים אם יוכל אדם לפטור את עצמו ולומר ונקח, וישב בביתו בנחת ויעסק בתורה כפי ידיעתו דבר בעתו, ויעשה סעודתו, ויישן שנתו, ולא יאבד מנוחתו, וירבה שמחתו, כי השעה צריכה לכך. ששון ושמחה ישיגו, ונסו יגון ואנחה, לקים מה שאמרה תורה (דברים טו יד) ושמחת בחגך. ויתן אל לבו דברים המעוררים שמחה של מצוה, ולא שמחה של הוללות.... עכ"ל.

ובאמת כך היה דרך אבותינו נע"ג ונעלה רק את מה שכתב מוהר"ר אברהם אלנדאף זצ"ל ברשימותיו, וז"ל: כל ימות חול המועד של החג הכל שמחים, יען שהכל כבר מוכן, הן צרכי סעודות, הן שאר דברים, ורק יוצאים אחר תפלה לקנות בשר וירקות וכיוצא מדברים שחסר להם וסועדים סעודת שחרית, והולכים לבית הכנסת ללמוד מעט בספר ראשית חכמה ואח"כ רמב"ם או ש"ע בערך שתי שעות, והולכים לרחוץ במקוה לקרר הגוף. ויש מי שמטיילים בשוקים או ברחוב העיר וחוזרים הבית לסדר הסעודה כאמור למעלה....

בכל זמן סעודה מביאים מיני פרות אגוזים ורימונים ופולים וכיוצא לפני הסעודה, ויש לאחר הסעודה, ומחלקים לגדולים וקטנים מכל מין, והגדולים יושבים במסיבה ואוכלים ושותים י"ש או יין גפן, ומשוררים שירי רבי שלום שבזי או זולתו משך שעה או שעתים, ואז סועדים וישנים מעט ועומדים והולכים ולבית הכנסת וללומדים עד זמן מנחה קטנה ומתפללין מנחה ומעריב, וכן בכל יום על סדר החג, עכ"ל. ולא רק הגדולים היו הולכים ללמוד אלא אף הילדים היו מצטרפים לאבותיהם. ודבר ידוע ומפורסם בקהילתנו שהיו שונים את המעמד (הקריאה בתורה) של יום המחרת או של החג או השבת הקרובה בצוותא בבתיהם. וזכרנו כשהייתי תלמיד, כשהיינו עוברים ברחוב, קול ניגון הקריאה היה מתנגן מהבתים חוצה, עונג של ממש. והיום לצערנו השתנו הסדרים, במקום לשבת ללמוד או להנות בסוכה, מפתים את הילדים בכל מיני טיולים או דברים שאיני חפץ להעלותם על הכתב. ולכל הפחות ראוי לפתוח את היום בשעתיים לימוד התורה. ואם במשך כל השנה בקושי יש זמן לאב לשבת עם בנו לקיים וישננתם לבניך' אם לא בדוחק מאוד בשבת וכי בלע"ה רבו ילדי, ואף הוא עיף מכל השבוע שחלף עליו. הנה עתה ב"ה וב"ש יש זמן מיוחד שניתן לנו מאתו יתברך לקיים זאת בהידור רב ובשמחה גדולה כיאות לשמחת החג, אכ"ר.

ברכת תוסיפו שנים רבות שמחים במועדים טובים שלוחה

לכל קוראי העלון ולכל אחינו כל בית ישראל יע"א

מרן נשיא המוסדות

הרב הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

מהו נקרא הדס שוטה, ועניין הוספת הדס שוטה לאגודת הלולב, שקלא וטריא בחידושי הריטב"א על מסכת סוכה.

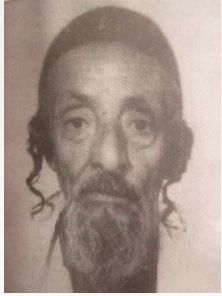
ומתוך השיעור השבועי מפי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א, שנמסר במוצ"ק לך לך שנת ה'תשע"ד

פתרונות לשבת 'נצבים'

אחודה חידה! הפוגש את ברו לומד אומר לו 'חיך לפמיר', והלה משיב 'כי הוא חיך ואורך ימיר' (דברים ל. כ). ויש הטועים ואומרים כי היא חיך וכו'. הזוכה בהגרלה: מי שהכל שלו. מי בתמונה? טרם נפתרה!

איזה חידה!
לחג סוכות:
ארבע שנה שבע
ולמהדרין הן פי כמה וכמה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

כידוע, ישנו הדס כשר, וישנו הדס לא כשר. הדס כשר, זהו הדס משולש. והדס שאינו כשר, דהיינו הדס שוטה, הוא אינו משולש, דהיינו העלים אינם יוצאים מקן אחד. או שהעלים צומחים בצורה של שנים ואחד, או שהם אחד. דהיינו, לא אחד רוכב על שנים, אלא סתם, אחד פה ואחד שם. אבל זה לא שולל שישנם עוד סוגים אחרים. יש צד לומר, שאם הם שנים ואחד, גם זה נחשב משולש. אבל הדס שהוא אחד אחד, פשיטא שאינו משולש. אמנם הדבר אינו שכוח, זה לא מצוי, בדרך כלל ישנם שנים ואחד, וישנם כאלה שיש להם הרבה יותר עלים, ישנם אפילו כאלה שגודלים בהם שבע עלים, וזה עוד יותר משובח, כי גם אם ינשר מהם, לפחות יישארו שלשה.

הגמ' במס' סוכה (דף ל"ב ע"ב) אומרת כך, תנא, עץ עבות, כשר. ושאינו עבות, פסול. כתוב בתורה, וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר פֶּתַת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעָרְבֵי נָחַל וַיִּקְרָא כִּיָּהוָה מִן. לכן, רק 'עבות' כשר. היכי דמי עבות? אמר רב יהודה, והוא דקיימי תלתא תלתא טרפי בקינא. דהיינו, שלשה שלשה עלים בקן, היוצאים משרש אחד, כלומר שיש כח אחד המביא את שלשתם. כי אם היה לכל אחד קן, אזי הם היו יוצאים כל אחד בנפרד, אלא שיש להם משהו משותף. רב כהנא אמר, אפילו תרי ואחד. לא חייב שיהיו שלוש ביחד, אלא גם שנים ואחד. רב אחא ברבי דרבא מהדר אתרי וחד, הואיל ונפיק מפומיה דרב כהנא. אחד האמוראים, רב אחא בנו של רבא, היה מחזיר ומחפש דוקא שנים ואחד, כיון שכך אמר רב כהנא. אמר ליה רב בר אמימר לרב אשי, אבא לההוא הדס שוטה קרי ליה. למה אתה לוקח זאת? זהו הדס שוטה.

אפשר להבין את הגמ' הזאת, בכמה אופנים. אפשר להבין שהכוונה היא, למה אתה חושב שבכך הינך מהדר? הרי זה הדס שוטה? לא חייבים להבין שזהו פסול, אלא אפשר להבין, למה אתה הולך לקחת לכתחילה דבר שרק בדיעבד הוא כשר? תיקח לכתחילה משולש. אם כן, מה סובר המאן דאמר החולק? הוא יאמר, נכון, אתה צודק שזה יותר מהדר, אבל כיון שהוא אמר כך, רב כהנא, ברצוני להראות שגם זה כשר.

ואכן, ישנו צד כזה. האשכנזים בדורות שעברו, סמכו על כך. כי בארצות אשכנז, לא היה להם הדס משולש, שהרי אינו גדל בארצות הקרות, לכן בד"כ היה להם קשה להשיג הדס משולש, ממילא הם לקחו את ההדס הזה. כך כותב הרמ"א בשו"ע (סי' תרמ"ז סעיף ג'). לפני כן מרן אומר, ענף עץ עבות האמור בתורה, הוא ההדס שעליו חופין את עצו, כגון שלושה עלים או יותר בגבעול אחד. אבל נקרא הדס שוטה. בא הרמ"א ואומר, שהדבר פסול אפילו בשעת הדוחק, אם אינו שלוש שלוש. אבל איכא מאן דאמר בגמ', דכשר. ישנו מאן דאמר, שאכן מכשיר אם הם שנים ואחד. ועל כן נוהגין באלו המדינות לכתחילה לצאת באלו ההדסים המובאים, ואין שלשה עלין בגבעול אחד. הביאו אצלם בארצות שלהם הדס שוטה, והיו יוצאים בו ידי חובתם. ויש מי שכתב, דהדסים שלנו אין נקראים הדס שוטה, הואיל והם שנים על גב שנים, ואינם כהדס שוטה הנוכח בגמרא. ישנו מין נוסף, שנים על שנים. ולכן נהגו להקל. דהיינו, הם הבינו, שזהו אפילו יותר טוב. אחד על שנים, זהו הדס שוטה. אבל שנים על שנים, זהו אינו הדס שוטה. אבל רבים אינם מסכימים לכך. הגר"א כותב, ואין זה כלום. הוא דחה זאת בשתי ידים, בלי להסביר אפילו. הנושא הזה קצת שנוי בוויכוח. יש מקום לתרץ זאת, אבל כמובן שזה אינו פשוט. וכבר הארכתי ע"ז בשקלא וטריא בבארות יצחק, הל' לולב, וכעת נקצר.

אברך אחד, בא אלי השנה בחוה"מ סוכות, ואמר לי, כבי' הרב יסתכל מה כתוב בחידושי הריטב"א, [סוכה דף ל"א ע"א ד"ה והתניא], נמצאת למד, שמוסיפין בכל מין ומין כמו שירצו, וכן נהגו העולם בהדס וערבה, לפי שהוא נוי. ולא נהגו להוסיף בלולב ואתרוג, לפי שאינו דרך נוי. הריטב"א אומר, כי נראה לו שאין איסור 'בל תוסיף' בכך, לפי סוגיית הגמרא אפשר להוסיף בארבעת המינים כמה שירצו, והעולם נוהג להוסיף בהדס וערבה. כלומר, נוהגים לא לקחת רק שלשה בדי הדס, או רק שני בדי ערבה, אלא מוסיפים עליהם, לפי שהוא נוי, הדבר עושה את האגודה גדולה יותר, והדבר יותר מכובד, מצד זה אלי ואנוהו. זלא נהגו להוסיף בלולב ואתרוג, לפי שאינו דרך נוי, אם אדם יקח שני לולבים, בזה אינו נראה יותר מכובד, למרות שהדבר מותר. ונהגו במקצת המקומות, להוסיף בהדס כדי לנאותו, מאותו הדס שוטה דלא קיימי תלתא בחד קינא. וכן רבותי עושים מעשה.

אומר הריטב"א, שמוסיפים הדס שוטה. הוא אומר שכך נוהגים בקצת מקומות. דהיינו, לא לקחו לתוספת הדס כשר. פירושו, שאם לוקחים הדס כשר, פשיטא שאין בעיא, אבל כיון שהדס שוטה הוא יותר זול, א"כ ישנה יותר אפשרות להוסיף בהם, וכן רבותי עושים מעשה.

בא הריטב"א ואומר ולבי מפקפק בדבר. דכיון דפסול במין אחד, כמין אחד דמי. וכי היכי דגזור רבנן שלא להוסיף מין אחד דלמא אתי למיסרך, הכי נמי איתא למיגור בהא, דגזירה דשכיחא היא שרוב בני אדם אין מדקדקים בין עבות להדס שוטה. הוא אומר, נכון שכך נוהגים, וכך רבותי עשו, אבל אינני רגוע מכך. שהרי אם תיקח במקום הדס, עלה של דבר אחד, זהו פסול, כי רבנן גזרו 'דלמא אתי למיסרך'. דהיינו, אדם הנמצא במקום שאין בו ארבעת המינים, כגון שאין לו אתרוג, מה יעשה? האם יקח במקום זה מין אחד, כגון חבוש? אם אין לו הדסים, אזי הוא יקח ריחאן, או דברים אחרים שיש להם ריח טוב? אסור לו לקחת זאת, 'דלמא אתי למיסרך', כלומר שבטעות ייכנס לאנשים שגם זה כשר. לכן, עדיף שלא תיקח. נכון שאין לך, אבל אתה אנוס, 'אנוס רחמנא פטריה'. אבל אל תיקח מין אחד בשביל השנינו, כיון שאיני למיסרך. 'למיסרך' היינו לשון דיבוק, כמו סירכא שישנה בריאות. דהיינו, הוא עלול לבוא ולטעות, להדביק זאת, להביא דברים הדומים לזה. הוא נסרך, מחשיב זאת כאילו הוא כמוהו. לכן אומר הריטב"א, 'הכי נמי איתא למיגור בהא, דגזירה דשכיחא היא, שרוב בני אדם אין מדקדקים בין עבות להדס שוטה'. ולכן הוא טוען על רבותיו, למה הם נוהגים להוסיף בהדס.

תשית לראשו עטרת פז

ידידנו הדגול ורם המעלה
איש החסד ובעל העשייה
פועל ימים וילות למען כלל
ישראל ובפרט לבני העדה
ובראש מעייניו הצלחת
התלמוד תורה
סגן ראש העיר
ר' ברק צברי הי"ו
יהא רעוא שיזכרו השי"ת
לכל מדה טובה, ולשמחת
בית השאובה, ויגדיל תורה
ויאדירה, מתוך נחת השקט
ושלוח, ויראה ברכה רבה
בעמלו, וכל יוצאי חליצו יהיו
מיושבי בית המדרש
בשורה הראשונה, אכ"י

לוש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

ניתן להקדיש את העלון להצלחת, לרפואת, לעילוי
נשמת.
לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022

מרן נשיא המוסדות

מה טעם שהלולב נקרא לולב?

ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג. מ)
כפות תמרים האמורות בתורה, הן חריות שלדקל וכו'
והוא הנקרא לולב (רמב"ם פ"ז מהל' לולב ה"א).
טעם נחמד, כתב הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א
בספרו מילי דאבות (פ"ד מכ"ז ד"ה ולענין) מדוע נקרא הלולב
בשמו, ואלו דבריו, לכן נקרא הלולב בשם זה, כי הוא
בליבו שלעץ התמר (עין סוכה דף מ"ה ע"ב) כמו הלב שהוא
באמצע הגוף.

טעם נוסף כתוב בספר ילקוט הרועים לחכמי רדאע
(פרשת אמור כ"ג מ') שאנו מברכים על נטילת "לולב" בדוקא
שבשמו רמזים הנענועים דהנה מצות הנענוע היא שלשה
פעמים הולכה והובאה לארבע כוחות העולם ולמעלה
ולמטה כדי להמליך הקדוש ברוך הוא בארבע רוחות
העולם ובשמים ובארץ ואם נצרף את כל הנענועים,
הולכה והובאה לכל ששת הכיוונים יעלו בסף הכל כמנין
שלושים וששה כנגד ל"ו מתיבת לולב. כך שנשארו
אותיות ל"ב מן לולב. ר"ל שחייב האדם לכוין את לבו
לאביו שבשמים במצות הנענוע.

מתוך אהבת הקדמונים להרה"ג שלמה אכלופי שליט"א

תשובתי לאותו אברך, תשמע ידידי, כל הגאונים אומרים שמוסיפים בהדס, כך נהגו
בכל הישיבות בבבל. המחלוקת היא רק האם זהו מותר או שזאת מצוה. דהיינו,
ישנם גאונים האומרים, שמצוה להוסיף, זהו הידור מצוה. וישנם כאלה האומרים,
שמותר להוסיף. אבל אף אחד מעולם לא פיקפק בכך, לומר שיש בזה חשש.
ומה נענה על טענת הריטב"א? כבר הבאתי את דבריו בס' בארות יצחק (כדלקמן
ד"ה ולגופו) והסברתי שם בס"ד כי הדבר פשוט מאד. הרי המקור למה שכתוב בגמ'
'דילמא אתי למיסרך', המדובר הוא על מין אחד בכלל. אבל הדס שוטה, הוא אינו
בכלל מין אחר. הרי באותו הענף, גודל חלק משולש, וחלק שאינו משולש. א"כ לא
שייך לומר שזהו מין אחר. אפשר להגיד 'אתי למיסרך', רק על דבר שהוא בכלל
לגמרי דבר אחר, אבל לא באותו דבר בעצמו.

ולגבי מה שמסיים הריטב"א, כי רוב בני אדם לא מדקדקים בין עבות להדס שוטה,
על זאת אני בכלל מתפלל. כי לפי מה שאני מכיר, האנשים הכי פשוטים, כולם
מבינים ויודעים שישנו הדס משולש, וישנו הדס שאינו משולש. לא שמענו שאנשים
ישעו בזה. החילוק הזה נשמע לי בעיני תמוה.

אבל אולי בכדי לצאת מהחשש הזה, רבים נוהגים לאגוד קודם את הלולב עם ההדס
והערבה, ולאחר שמוסיפים הדס שוטה, אוגדים שוב את הכל. אכן ישנם כאלה
הנוהגים לאגוד את הכל בבת אחת, דהיינו שמים את ההדסים הכשרים ואת
הערבות, ואח"כ שמים מסביב את ההדס שוטה. אבל כאמור, ישנם כאלה האוגדים
קודם את ההדס הכשר והערבות, בקשר אחד או בשלוש קשרים, ע"י חוט או עם
ההוצין של הלולב, ואח"כ מוסיפים ועושים את כל האגודה.

סיבת הנוהגים כך היא, בפשטות, כיון שהרי ישנו מקום מסויים, בו צריך להניח את ההדסים והערבות. כידוע, ישנם שני מנהגים היכן צריך לשים אותם. ישנם
כאלה הנוהגים לשים את השלוש הדסים מצד ימין, ואת שתי ערבות בצד שמאל. אנוח בביתנו (כפי שקיבלתי מאאמור"ר זצ"ל) ועוד רבים, נוהגים על פי
רבינו האר"י ז"ל, לשים הדס אחד מימין ואחד משמאל ואחד באמצע, וערבה אחד מימין ואחד משמאל. א"כ, צריך שהדבר יהיה במדויק. ממילא אם ישימו
אותם בהתחלה בלי לקשור, ואח"כ ישימו את כל ההדסים השוטים בבת אחת, זה לא יהיה יציב כאשר יקשור אותם יחד, זה יזוז ולא יעמוד באותו המקום.
לגבי ההדס האמצעי בודאי שכך, אבל יכול להיות כי גם אלו שבצדדים יזוזו ממקומם.

בספר בארות יצחק על פסקי מהרי"ץ וכרך דף רל"ח כתבתי בס"ד כך, רבים נוהגים לאגוד מתחילה שני בדי הערבה עם שלשה בדי ההדס המשולש בפני
עצמן (שלושה קשרים או אחד), אי נמי הערבות בפני עצמן וההדסים בפני עצמן, זהו דבר נוסף, שיש בו שני מנהגים. ישנם כאלה האוגדים את ההדסים
הכשרים והערבות ביחד, וישנם כאלה האוגדים את הערבות לבד ואת ההדסים הכשרים לבד. אינני יודע אם שמעתם את המנהג הזה. אבל בכל אופן, רואים
שהם רוצים ליחד להם את מקומם. ואח"כ מוסיפין ההדס השוטה, וקושרין שלוש הערבות משמאל וההדסים מימין, כל שכן להנוהגים בסדרן כפי דעת האר"י ז"ל וכו', על
מקום עמידתם הקבוע להם מחמת הנוספים. הן להנוהגים שהיו הערבות משמאל וההדסים מימין, כל שכן להנוהגים בסדרן כפי דעת האר"י ז"ל וכו', על
כן הוצרכו לאגוד הכשרים בפני עצמן. עד שראיתי בארחות חיים וכו', שמדברין משמע כי כאשר אוגדים אותם בפני עצמם, אזי גם למאן דאמר שא"א
להוסיף הדס שוטה, באופן זה הוא מתיר. לא אכנס לכל הפילופול הזה כעת, אבל לפי דבריו יכול להיות עוד סיבה לכך.

אולם לפי החשש של הריטב"א, חושבני שישנה פה בעצם סיבה נוספת. דהיינו, אם חוששים כי בני האדם לא ידקדקו להבדיל בין 'עבות' להדס שוטה, אזי
לכן עשו היכר לכך, בכדי שהאנשים לא יחשבו שכולם בבת אחת כשרים, ממילא אגודו את אלה בנפרד ואת אלה בנפרד, כדי שאפילו עמי הארצות לא
יתבלבלו בזה.

שאלה מהקהל: בד"כ כשאוגדים, עושים סימן היכר, שאת ההדסים השוטים מניחים יותר נמוך מן ההדסים הכשרים.

תשובת מרן שליט"א: יפה, אתה אומר פה משהו. מישוהו מכיר את המנהג הזה? שאת ההדס השוטה שמים יותר נמוך מההדס הכשר? אני כתבתי לגבי
הערבות, שצריך לשים לב שלא יתכנסו הערבות מרוב ההדסים, ומצד שני שלא להגביה את הערבות על ההדסים, כיון שההדסים הם כנגד הצדיקים, א"כ
שהערבות לא יעלו על הצדיקים. אבל צריך שיראו את הערבות הנמצאים בפנים האגודה. אולם שיהיה ההדס שוטה נמוך מההדס הכשר, זהו חידוש, איננו
נוהגים כך.

אבל אני אביא לך מקור לכך, זהו דבר מפתיע. בספר שפתי כהן על התורה (בפרשת אמור), הוא אומר, שההדס הכשר צריך להיות שלשה טפחים, וההדס השוטה
טפח. אולי ישנם כאלה שנהגו כך, בגלל הדבר הזה. הבאתי זאת בבארות יצחק (דף ר"ט). הוא אומר זאת בשם קבלה אשכנזית, וז"ל, ולוקחים ששים ותשע
בדי הדס שוטה כמניין הדס, אורך כל בד טפח, ועושים הכל אגודה אחת. והשלושה בדים העבות, אורך כל אחד מהם שלשה טפחים. ההדס השוטה
לדבריהם יהיה רק טפח. אבל בד"כ הדבר אינו מקובל.

שאלה מהקהל: האם דוקא בהדס שוטה מוסיפים? היה לי חבר שמכר הדסים כשרים שאינם ארוזים בשקיות, ואח"כ נשאר לו, הוא לא רצה לזרוק אותם ולכן
הוא השתמש בהם כהדסים שוטים. האם הדבר מותר, למרות שבסוף יתברר שהם כשרים?

תשובת מרן שליט"א: אדרבה. הרבה אנשים חושבים כמו שאתה אומר, אבל זאת טעות. אינני יודע מהיכן באה הטעות הזאת. ראיתי אפילו תלמידי חכמים
הטועים בעניין זה. הם חושבים, כי צריך לשים שלושה הדסים כשרים, והיתר הם רק הדס שוטה. אבל למעשה, הדבר בהיפך. מי שיכול לקחת את הכל
כשרים, אפילו מאה הדסים כשרים, הדבר עוד יותר טוב. כי לגבי הדס שוטה, ישנו מי שחושש ואומר שאולי זהו מין אחר, ויש 'בל תוסיף'. אבל הדס כשר, זה
בודאי טוב, על הדס כשר אין שום ערעור, הדבר 'חלקי'. משום מה אנשים חושבים הפוך, ראיתי כאלה אפילו שבודקים את ההדסים השוטים אולי יש בהם
משולשים, אינני יודע מאיפה זה בא. כי לפי ההלכה, לא חייב שבכל אורך השלושה טפחים יהיה משולש, מספיק שרוב אורך השלושה טפחים יהיה משולש,
ולכן הם חשבו שגם 'הדס שוטה' קצת, עלול להיות כשר, וכבר הוצרכו לבדוק ולעבוד על כך. אבל הדבר פשוט מאד, מה שלוקחים הדס שוטה, אינו אלא
בגלל שאנשים רוצים יותר בזול, כי הדס כשר אינו מצוי ולכן הוא יקר. אבל מי שיש לו הדס כשר מיותר, אדרבה נשמח אם יביא לנו.

הערה מהקהל: בסוף כל המכירות, הם מוכרים את הכשרים במחיר זול.

לרפואת
דוד בן יאיר
בתוך שכחע"י

לרפואה ובריאות איתנה
יוסף בן משה דנין
מתוך אריכות ימים ושנים

לעילוי נשמת
מוהר"ר חיים בן שלמה עדני זצוק"ל
מרא דאתרא דאליכין, תנעב"ה

מֶרֶן נְשִׂיא הַמוֹסְדוֹת

תשובת מרן שליט"א: הבעיא שבסוף הם זורקים אותם. שיחלקו לתימנים במתנה לכבוד החג.

בסופו של דבר עלה בדעתי, כי כנראה המקור של שאלתו זאת, מדברי הריטב"א, הוא מהדברים המובאים בספר ויצבור יוסף בר וחלק שלישי פרק כ"ב סימן י"ב דף שס"ג, שהוא מערער

על המנהג הזה. כידוע, רוב ככל התימנים נהגו להוסיף הדס שוטה, לא רק בלדי, אפילו גם שאמני,

אני גם זוכר את הזקנים כולם, אפילו שאמני, ואפילו שרעבים, שהיו מוסיפים הרבה. אבל ישנם מעטים, שבזמן האחרון הפסיקו זאת. חושבני שגם בעדות אחרות הדבר כן. אינני יודע אם תמצאו היום מרוקאי ששם הרבה הדסים, אבל שמעתי שבעבר גם הם היו מוסיפים. מי שמחזיק בזמנינו את המנהגים במקורם, הם רק התימנים.

וכך הוא כותב, רבים וגדולים מפפקים בזה, מטעם דילמא אתו למיסרד, דבמקום שיאגדו בלולב שלושה הדסים עבות, סרכייהו נקטי ואולי, ויטעו לאגוד רק הדסים שאינם עבות. לך נא ראה לרבינו הרשב"א ולרבינו הריטב"א בחידושיהם למס' סוכה דף ל"א ע"א, הוא אומר, כי גם הרשב"א וגם הריטב"א, כותבים כך. שלא תתבלבלו, ישנו רשב"א, וישנו ריטב"א. בעדות אחרות אומרים רשב"א, רי"ש בפתח. אבל אנחנו רגילים לומר רשב"א, רי"ש בחירק. אכמ"ל, אבל עכ"פ זהו רבינו שלמה בן אדרת. והריטב"א זהו רבינו יוסף טוב בן אברהם אשבילי.

הוא אומר, ששניהם כך כתבו, דלאחר שהאריכו בשקלא וטריא אם מותר להוסיף בארבעת המינים או לא, שם בסיכום דבריהם שדו בה נרגא, הכוונה

שהשליכו על זה גרזן, דהיינו הקשו על זה קושיא. ושניהם כתבו בסגנון אחד בזה הלשון, נהגו במקצת המקומות להוסיף בהדס כדי לנאותו מאותו הדס

שוטה דלא קיימי תלתא תלתא בחד קינא, וכן רבותי עושים מעשה. וליבי מפפק בדבר, דכיון דפסול להוסיף מין אחר, כמין אחר דמי. דכי היכי דגזור

רבנן שלא להוסיף מין אחר דלמא אתו למיסרד, הכי נמי איכא למיגזר בהא, דגזירא דשכיחא היא שרוב בני אדם אינם מדקדקים בין עבות ובין הדס

שוטה וכו' עיי"ש. ועוד שם כתבו באריכות וסיימו בזה"ל, ואפילו מדרבנן שמשום נוי לא חיישינן לסירכא, ואפילו הדס שאינו עבות כיון שהוא ממינו,

שהעבות ושאינו עבות הכל גדל באילן אחד ואין חוששים בו. הרי זאת התשובה לכל הטענה הזאת, אין פה 'בל תוסיף', כיון שבאותו הענף, באותו העץ

גודל משולש ושאינו משולש, לכן ברור שאין בזה שום חשש של בל תוסיף, כיון שזה ממש מין אחד. כמבואר ברא"ש, והרחבתי כבר בבארות יצחק. דלא

גרע מסיב ועיקרא דדיקלא, דחשיב ליה רבי יהודה מינו וכו' אבל עדיין אני מפפק דאתו למיסרד, ע"כ תורף דבריהם. יוצא איפה מבואר בדבריהם,

דסוף סוף גם הרשב"א וגם ריטב"א, שניהם מפפקים בהיתר תוספת הדס שאינו עבות על כל פנים, ואף אם יהיה רק לשם נוי, והטעם משום דאתו

למיסרד. ובאמת כי כדבריהם כן הוא, שכן אנו רואים לרבים מהמון העם דאתו למיסרד, דמשום שהורגלו להוסיף בהדסים פשוטים ופסולים, שבהם

מכסים ומחפים על שלשת בדי ההדס הכשרים עד שאינם נראים ולא ניכרים, דבזה הם מאפילים על ההדס של מצוה ועל כל הדרו, רבים מהם אינם

מבחינים כבר בין הדס כשר ובין הדס פסול. ולפיכך יפה נהגו אבותינו שלא נהגו להוסיף כלל וכלל, לא בהדס ולא בערבה.

הסיום הזה, יפה נהגו אבותינו, זהו בודאי אינו מדויק, כי רק בודדים ממש מתוך המתפללים נוסח שאמני (אצלם בביכ"נ אלאוסטא), הפסיקו לעשות זאת.

לכן בשע"ה הזכרתי זאת בסתם, באופן שמובן כי מנהג זה משותף בקהילותינו לא רק בלדי, אלא גם לשאמני. ולמעוט אינני מתייחס, כמו שמבואר שם

במבוא הספר, נוכח השלחן.

אבל לגופו של עניין, אולי אתחיל עם הערה צדדית, פשוט מפני שהוא חוזר על כך כ"כ הרבה פעמים, הוא כותב 'רבים וגדולים בעצמם מפפקים בזה', מי

הם הרבים והגדולים? הרשב"א והריטב"א. זהו 'רבים וגדולים' השתוממתי לראות זאת. מדוע? מה שקראתי לכם מקודם, זהו מחידושי הריטב"א. פתחתי

את חידושי הרשב"א, ואני רואה את אותם המלים בדיוק, הוא כותב ממש אותו הדבר. אני מסתכל, ורואה דבר מעניין. אותם המלים שכתובים בחידושי

הריטב"א על מסכת סוכה, אותו הדבר כתוב ברשב"א. איך קרה הדבר? מי העתיק ממי? וכי הריטב"א העתיק מהרשב"א חידושים שהם אותו הדבר, ואפילו

בלא ששינה שום דבר? מהתחלת המסכת ועד סופה, גם הרשב"א

וגם הריטב"א, הם אותו הדבר. האמת, שאין גם הרשב"א וגם

הריטב"א, ישנו רק אחד, וזהו הריטב"א. בטעות הדפסו זאת על שם

הרשב"א. אפשר גם לדעת זאת לפי הסגנון, לרשב"א יש סגנון אחר

מהריטב"א, רואים זאת לפי הלשון. מי שרגיל בספריהם, וחנן אותו

הי"ת בחוש לשוני. אם כן זאת דעת הריטב"א, והוא רק אחד ויחיד.

הערה מהקהל: אכן מקרוב נדפסו חידושי הרשב"א על מס' סוכה

מכת"י, והם חידושים אחרים, הם חידושי האמתיים.

תשובת מרן שליט"א: טוב מאד.

ואם מדברים על הריטב"א, צריך לדעת שהריטב"א מפפק על עוד

דברים שאנו נוהגים בהם. נזכרתי קצת למשל, על מה שאנו עושים

בסוף תקיעת שופר קול סיום ע"י נשיפת אויר בחוזה, ולא מפסיקים

בפתע פתאום, לא ניכנס לפרטי הפרטים בדבר זה. וזכור מבואר

בעיני יצחק על שע"ה הל' ראש השנה סי' ק"י הערה ל' ד"ה ברם.

לסיכום, יש לדעת שישנו פה רק אחד ויחיד, אין פה 'רבים וגדולים',

רק הריטב"א. מי שירצה יראה זאת בעצמו, והרבה מפרשים מדברים

על כך. והדבר ברור מאלי, כי לא יכול להיות מסכת שלימה שכל

החידושים הם אותו הדבר מלה במלה. אי"כ להגיד שזה שנים? זהו

דבר שצריכים להבינו לבד. בכל אופן, השדי חמד כותב זאת

במפורש בכללי הפוסקים וסי' ו' אות' ו', ובמערבת הלמד כלל קמ"א את ליה ד"ה

ונתן, וקודם לו החיד"א בשם הגדולים, ועוד בהרבה ספרים.

התודה והברכה לכל תורמי הת"ת אשר משקיעים הונם בתשב"ר ובונים לעצמם בנין לתפארה לחיי עוה"ב. יהא רעוא מן קדם מריה שמיא שלא יחסר להם מאומה ויראו ברכה והצלחה בכל מעשה ידהם ותהי משכורתם שלימה כפולה ומכופלת מאתו יתברך, אכ"י"ר.

כח קדושת מצוות ארבעת המינים

מתוך רשימותיו של מוהר"ר אברהם אלנר אף זצ"ל

ודע שד' המינים אלו כל אחד יש בו סגולה בפני עצמו. האתרוג יש בו סגולה למקשה לילד, שמרטיבין אותו אם הוא יבש ונותנים ליולדת לאכלו, ויש אומרים איזה מזמורים כגון למנצח מזמור לדוד יענד י"ב פעמים וגם פסוק (שמות י"א, ח) וירדן כל עבדיך אלה וכו' עד ויצא לבד, ותכף יוצא הולד.

והערבה יש ששורפין אותה באפיית המצה של מצוה, וההדס שורפין ראש הקלח וכיון בו מי שצדעיו כואבות, וכן אם ילד יכאב לו הבטן, עושין לו כן סביבות הטבור ומתפרא. והלולב עושין ממונו כמין שולחנות קטנים לאכילה, או קערות קטנות, או שאר תשמישין של כבוד. ובכללן יש סגולה לקבלת התפילה.

ובילדותי ראיתי פעם א' שהיה עצירת גשמים והתפללו ולא נענו, ואח"כ נתכנסו כל הקהל לבית כנסת גדולה של מהרי"ק ז"ל, ובאמצע התפילה הביאו לולב אגוד עם שאר המינים והאתרוג של ש"צ שנענע בהן ביום הושענא רבה והניחום על התיבה, ואז בכו כל העם בכיה גדולה והקב"ה חס עלינו בזכות מצוות ד' מינים אלו ונענו.

יבורתי מפי עליון כל האנשים אשר זיכונ לחיות שלוחם, ועדבה רוחם אותם, ונתנו מהונם לשמח משפחות מבני עמנו, למען יזא נקל להם בחוצאות הרבות בימים אלו. ימלא ח' כל משאלות לבם לשנובה, ויזכו לחיות מן העתים כל ימי חייהם, מתוך אורך ימים ושנים, ובריאות איתנה, ועזורא מעליא, אכ"י"ר.

צמצוטי לשון

לולבים, לולביהם - מה שכיום אומרים
לולבים, לולביהם.

מרן נשיא המוסדות

ב לגופו של עניין, מה שכתב הריטב"א בנ"ד, איננו חדש לנו. כבר בזמנו הבאתי זאת ספר, בארות יצחק כרך ד' הל' לולב ודף רל"ה ס"ק קכ"א) שהודפס במהדורא הראשונה בשנת התשד"מ, לפני שלשים שנה. כך כתבתי בס"ד, כל רבוותא שלפני הריטב"א ושלאחריו לא חשו לה. וטעמא דבגמ' דאמרו (סוכה דף לא): דלמא אתי למיסרך, היינו דוקא גבי שלא להביא פריש (דהיינו חבוש) או רימון במקום אתרוג, דבהא מסתברא למיחש. אבל כשאנו אלא תוספת על הכשרים, ליכא למיחש דיטעו להביא רק פסולין. ואנן בדין חזינו, שכל העם יודעים ומכירים להבחין בין הדס משולש להדס שוטה. לגבי הטענה הזאת, אנחנו חושבים שהדבר בדיוק ההיפך, לא ראינו שאנשים שאינם מבחינים, אלא כולם מבחינים ויודעים ומבדילים, אפילו האנשים הפשוטים ביותר יודעים מהו משולש. כמו שדיברנו. אילו הריטב"א היה סובר כהרמ"א שגם שנים על אחד, ושנים על שנים, ג"כ כשר, ורק אחד על אחד פסול, היו דבריו מובנים לנו, שבוה מסתבר שעמי הארץ יתבלבלו, כי אז ההבחנה יותר קלה. אבל לא נראה כן מתוך ספרו. דרך אגב, עד כמה נקרא 'משולש'? הרי ידוע בשם החזו"א, שמספיק שיש קו שנפגש. לפעמים הם לא יוצאים ממש במקום אחד, אלא קצת עולה קצת יורד, ובד"כ מקובל שמחשיבים גם את זאת בתורת משולש. אבל בשם החזו"א אמרו, שצריך להיות קו נפגש. יש שיטת בריסק, שגם בזה הם מחמירים. הם מחפשים שיהיה ממש מדוייק, וקשה מאד להשיג הדס כזה. בכל אופן, גם מה שהחזו"א אמר, שצריך שיהיה קו נפגש, זוהי חומרא בלבד. דהיינו, זהו אינו השיעור. בודאי שזה הכי טוב, זהו בודאי משולש, על זה בודאי אין לפקפק, באופן שיש קו אירי משותף בשרשים של העלה. אבל גם דבר זה, המפורסם בשם החזו"א, אין הכוונה לומר שזהו השיעור, אלא שזה בודאי הטוב ביותר, זהו בודאי משולש. מי שכבר מחמיר, אינו צריך להחמיר יותר מכך. אבל מצד ההלכה, אם רואים בעיניים שיש קשר בין שלשתם, וזה לא אחד על גבי שנים וכדומה, זה נחשב כבר משולש. חשוב לדעת זאת, כיון שממה שכתבתי בספר שלחן ערוך המקוצר (סי' קי"ז ס"ג), מובן אחרת. ובל"נ במהדורא בתרא נבאר בס"ד את העניין בסגנון מדוייק.

שלוחה בזאת הברכה מעומקא דליבא למודינו ורבינו עטרת ראשינו הגאון הגדול מרן נשיא המוסדות פוסק עדת תימן מחזיר עטרה לישנה מקים עולה של תורה ולוחם מלחמתה

רבי יצחק רצאבי שליט"א

על הדרכתו והכוונתו לכל ישראל בכלל ולעדת תימן בפרט, ולנו צוות התלמוד תורה וההורים, לדעת איזוהי דרך ישרה שילכו בה ישראל לשכון אור. ולא פעם ולא פעמיים, ראינו בעינינו את ישועת ה' כהרף עין, בזכותו של מודינו ורבינו.

יה"ר מלפניו יתברך שיאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, בבריאות איתנה ונהודא מעליא, ויפוצו מעיינותיו חוצה, כמים אשר אין להם סוף. ושנוכה לשמוח עמו בשמחת בית השאובה בבית קדשינו ותפארתינו, ששים ושמחים במהרה בימינו, אכ"ר.

תפארת בנים

לומדים בשמחה עם יחס אישי ואוהב

תו דעתד!

אדם בנה סוכה בעלת ארבע דפנות וסכך כשר, למהדרין מן המהדרין. עיטרה וקישטה במיטב הקישוטים ובמירב חכמתו ובינתו שחננו השי"ת. אך סוכתו תהיה פסולה ויהיה אסור לברך עליה.

וכל כך למה?? היות והשאיר בסוכתו לאחר האכילה קדרות וקערות. יעוין בש"ע סי' תרל"ט ס"א, ובשער הציון שם אות י"ג, ובבארות יצחק הל' סוכה אות קנ"ד. אך יתכן שאין בסוכתו המהודרת והעטורה קדרות וקערות, ועם כל זאת סוכתו תהיה פסולה ויהיה אסור לברך עליה. וכל כך למה??

השיב מרן הרה"ג יצחק רצאבי שליט"א אשתקד, לאחד מבאי הכנס בהקבלת פני רבו (בעיר קרית אתא ת"ו, תשע"ז):

כאשר יש מכשיר פלאפון לא כשר בתוך הסוכה, פוסל את הסוכה ואסור לברך עליה, היות והוא יותר גרוע מכלי מטונף.

מבצע

'אוספים זכויות'

הכולל את כל תלמידי

התלמוד תורה

ובו מוגרל מידי שבוע

שופר של איל

עלו בגורל בשבועיים האחרונים, התלמידים הנעימים והמיוחדים

ינון דמארי ני"ו

מיכאל סולמן ני"ו

יהא רעוא שיזכו לתקוע בשופרו של משיח, אכ"ר.

מבצע זה נדבת ניסים בן זכאי ולימור בת ציון להצלחתם ולבריאותם

ולהצלחת ילדיהם לגדול בתורה וביראת שמים, אמן.

אליכט תלמידי ת"ת 'עטרת חיים' היקריט, וכל שאר תש"ר הצדיקים!

דגליס ונצליס ימי חז הסוכות אער אנו בהס שרוייס,

צ"כ תנו לפקט לפסקיז יומי אלו לצליה פתורה בקדושה ופיראה, כרצון אפיו

במרוואים, והוא ממצונו יופן אליכט פרחמי' הכריס.

בדרכיהם אתהלך...

לזש"ק שלום בן יעקב ומירב טליה בת מנשה

מי שומר על מי?

איש יהודי היה בכפר אגברי (באזור העיירה סדה) ושמו ר' יחיא שוכר זצ"ל. והיה האיש ההוא תלמיד חכם, שעשה את תורתו קבע ומלאכתו עראי, עניו וירא שמים. בזמנים של בצורת, נמנה עם נכבדי הציבור שעמדו והתפללו על עם הקודש ותפילתו לא חזרה ריקם.

מעשה ועמד ר' יחיא שוכר להתפלל כשליח ציבור לפני התיבה, ביום שמחת תורה של אחת משנות מלחמת העולם השנייה. באותה שעה התנמנם אחד מן הציבור, והנה בחלומו הוא רואה כי מודדים תכריכים לר' יחיא שוכר. כשהתעורר, הלם לבו בחזקה, אך הוא לא העז לספר את שראה, ושמר את סודו בלבו. לאחר התפילה הלך בעל החלום לבקר את ר' יחיא שוכר בביתו, והנה הוא מוצא אותו קובל על כאב חזק בראשו, כאב שהלך וגבר. שבעה ימים ישב בעל החלום לסעוד את ר' יחיא שוכר, ולאחריהם נפטר ר' יחיא שוכר וקבר בבית החיים של קהילת אגברי.

באותם ימים, ימי מלחמת העולם השנייה, שרר מחסור גדול בבדים עד כדי כך שהמוסלמים היו קוברים את מתייהם בשקים או בעורות כבשים. בשל המחסור החמור, היו מוסלמים מחטטים בקברים, מפשיטים את המתים שנקברו בתכריכים, ומוכרים את התכריכים. את מעשיהם היו מצדיקים באומרם, "החי קודם למת". בשל כך, היו קרובי הנפטרים מעמיים שומרים על קברי בני משפחתם עד חלוף הסכנה. משנפטר ר' יחיא שוכר ונקבר בגדיו הלבנים של יום הכיפורים, נשמעו בקרב הקהל קולות האומרים, "מי ישמור את קברו, הלא רק בנות לו. הבה נעשה תורות לשמור את קברו". לעומתם, אחים מקרב הציבור אמרו בקנאות, "לא יקום ולא יהיה. בזכות מעשיו לא יאונה לו כל רע. בל יעז לשמור על קברו". לפיכך נעזב הקבר לאחר הלוויה מבלי שמירה.

למחרת בבוקר, עלו כמה אנשים מקרב הציבור על גבי גבעה המשקיפה על פני בית החיים, לראות אם חטטו בקבר. הופיע לפנייהם מוסלמי בעל שדה תירס הסמוך לבית החיים ואמר. "אל דאגה, הוא אינו צריך שמירה". הוא סיפר להם מה שאירע בלילה. "הגיעו שלושה מוסלמים כדי לחטט בקבר. מחשש פן יפגעו בו, עמדתי בין קני התירס וצפיתי בהם. והנה אך קרבו אל הקבר, נשמעה צעקה מקפיאת דם. הם הביטו לצדדים, אך לא ראו איש. חזרו וניסו לפתוח את הקבר, אך שוב נשמעה אותה צעקה נוראה. לאחר שניסו בפעם השלישית, אמר אחד מהם. "זהו קברו של יחיא שוכר, הבה נסתלק מכאן לפני שיפגע בנו ויזיקנו". זכותו תעמוד לנו ולכל ישראל.

(לבניכם ספרו עמ' ק)

זכה בהגדלת הפרס הגדול

שופר גדול

במבצע

אוספים זכויות

התלמיד הנעלה

דן גיטין נ"י יהא רעוא שיעלה מעלה בתורה וביראה אכ"ר.

מה טעם השמחה המיוחדת בחג הסוכות יותר משאר המועדות?

ושמחתם לפני י"י אלהיכם שבעת ימים (ויקרא כג. ט)

אף-על-פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה במקדש יום שמחה יתירה שנאמר ושמחתם לפני י"י אלהיכם שבעת ימים (רמב"ם פ"ח מהל' לולב הי"ב).

נשאלת השאלה, מהי הסיבה לשמחה המיוחדת שבחג הסוכות יותר משאר המועדות, ובמה הוא שונה למעלותא מכולם. באורים רבים נאמרו לבאר זאת ונביא כאן כמה מהם.

רבינו זכריה הרופא זלה"ה כתב בתשובותיו ס"י כ"ד (שי"ל בספר התעודה דף פ"ו) בזה הלשון, ונוסוף לך הערה שנקרא חג הסוכות, עניינו כלל כל אותם העצרות כולם. אמר הכתוב (שמות כ"ג ט"ז) באספך. רוצה לומר בזמן אסיפת אותם התבואות. כמו-כן הוא בזמן שנכללו אותם ההתחלות כך. וכאילו הוא קיבוץ כל המועדים ולפיכך נתרבתה בו השמחה יותר מכל המועדות והוא מאסף אותם, הבן זה ובחנהו ווליאידך גיסא כתב מהרי"ץ בעץ חיים חלק ב' דף נ"ז ע"א, ראוי להרחיק מעליו [בחג הסוכות] כל מיני דאגה ויגון, אפילו כל-דהו. ורבים נכוו בגחלת זאת ולא חששו, ומרעה אל רעה יצאו כל ימות השנה רחמנא ליצלן עכ"ל.

טעם נוסף כתב הגאון רבי חיים כסא זלה"ה בקיץ המזבח (פרשת אמור ובשם טוב שם) לפי שבחג נטלו הנפשות חופש ביום הכיפורים שנמחלו העוונות שנאמר (ויקרא ט"ז ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני י"י תטהרו. ולכן נצטוונו בשמחה יתירה בחג זה. וכבר כתב הגאון מהר"ץ זלה"ה בפרי צדיק (עמוד קמ"ו), מאהבת השם יתברך נתן לנו מצוה זו בזה הזמן כדי להללו ולשבחו אחר שאנחנו שמחים ודבקים בו, שכבר כיפר לנו על כל עוונותינו וכו' עכ"ל. ווע"ע לינו מהר"ד צאלח באגרתו ליהודי צ'אלע שי"ל ביהו"ת במהי"ט עמוד ר"ב.

עוד יש לבאר בטוב טעם עניין השמחה, שהרי מצות הסוכה נועדה בעיקרה לחזק את מצות הבטחון בהשם יתברך, ומסיבה זו אנו יוצאים מדירת קבע ויושבים בדירת עראי. וכלשונו הנעימה של-בעל מנורת המאור (פרק קמ"ו), לפי שבזמן הזה הוא זמן בעיטה לכל, שהאצרות מלאים כל טוב והאדם כבר נאסף לעיר ומטיח את גגו ומחזק בידו וכו', לפיכך ציוה לצאת מביתו החזק, וישב בסוכה כדי שיתעורר וישים מבטחו בהשם יתברך וכו' ע"כ. וממילא מי שזכה למידת הבטחון בקדוש ברוך הוא, אין שמח ומאושר ממנו והוא לעולם שמח וכמו שכתב בשבט מוסר פ"ד אות י"ז ואלו דבריו, בעל הבטחון לעולם שמח. רמז לדבר וטוב לב משתה תמיד (משלו ט"ו ט"ו), ירצה מי שהוא טוב לב בטוח ביוצרו לעולם הוא בשמחה כאילו עומד תמיד במשתה. אך מי שאינו בעל הבטחה תמיד הוא עצב יומם ולילה וכו' עכ"ל ק"ן.

מתוך אהבת הקדמונים להרה"ג שלמה אכלופי שליט"א

לכל משפחות הת"ת יה"י שתצבו לקיים את חס אמתינו בקדושה אטליא אטליא
את השי"ת בשמחה ובלאה אלה כפצולנו יתפיק. ונצפה כולנו לביאת אולאנו
לחול את חטנו אטליא קצטין ותפארתינו. אכ"ר.

מהליכות אבותינו

אופן בניית הסוכה בענעא

מתוך רשימותיו של מוהר"ר אברהם אלנדאף זצ"ל
א. כל הבתים יש בהם סוכה בבית כעין ארובה, ומתקנין
אותה בזוית החדר ואותו חדר קורין אותו סוכה תמיד,
על שם שהסוכה קבועה בו.

ב. בעת שבונים תקרת החדר מניחין שיעור סוכה או
יותר לפי מספר בני הבית בלי תקרה, ואח"כ מניחין
מוטות של עץ חלקים סמוכים זה על זה ובהם סותמים פי
הארובה, ומניחין מחצלת ע"ג, ואח"כ טיט ועפר ע"ג,
עד שיהיה שוה עם גג החדר.

וכשמגיע זמן חג הסוכות היינו אחר כפור בסמוך, מסירין
הרעפים והמחצלת מעל גבי המוטות שקורין להן
אצאביע על שם שהן עגודים כמו האצבעות, ומנקין
אותן מהעפרורית לפי שאינן קבועות במסמרים,
ורוחצין אותן במים כדי שיהיו נקיים ויפים, ומחזירין
אותן למקומן ומסדרין אותן זו בצד זו בקצת הבהל
ביניהן, ואח"כ מסככים ע"ג בפסולת גורן קלחים של
אדמה של דורה או ממה שנמצא בעיר מדברים שמותר
לסכך בהן. ויש כפרים שעושים מחצלת קטנה מדקלים
לבנים לשם סוכה ומסככים בה.

ותולין פרכילי ענבים ורמונים ואיזה מינים הנמצאים,
ויש שתולין מין בושם הנקרא פול שיש בו ריח טוב,
ומכסים הקיר סביב הסוכה בבגד מצויר מצבעים שונים
שקורין לו בל"ע סמאדאר (ר"ל מכסה), ומציעין מצעות
ארוגין מצמר עזים שחורים וע"ג כרים וכסתות מסודרים
ע"ג סמוכים אל הקיר כדי שישבו כדרך בני מלכים
בהסיבה.

ג. אין עושים סוכות בחצר מחוץ לחדר כי אם בתקרת
הבית כנ"ל. ובארץ ישראל נהגו לעשות סוכה בחצר
מקדשים וכיוצא, ויש קצת שעושים ארובה בתקרת
הבית אם היא מרעפים הנק' קרמיד של חרס.

בעי"ת צנעא והסביבה, הכל משתתפין בעשיית ותיקון
הסוכה אנשים ונשים וילדים מבני ו' וז' שנים ועושים
הכל בשמחה רבה, ומסידין החדרים ורוחצין את
הרצפה וצובעין אותה בירק הנקרא קצ'ב שמימיו ירוקים
ככרתי והיינו ששוחקין אותו היטב ובמימיו צובעין.

אין נהוג לסדר סוכה משותפת, אלא כל אדם עושה לו
סוכה בביתו לו ולבני ביתו וישנים ג"כ בסוכה בשאר
הימים, ואם יש לו בנים שהגיעו לחינוך ישנים עמו, ואם
אין, ישן עם אשתו כשהיא טהורה. יש נוהגים לומר
התפלה שבסדורי ספרד קודם כניסה לסוכה. משיכנסו
לסוכה אסור לדבר דברים בטלים וכל שכן שחוק
והיתול, כי אם דברים הצריכים או דברי תורה או
שירים.

שמחה
של
מצוה

בתפילה

מה למרא דאתרא שמתעסק בקניית ומכירת הדסים ואתרוגים?

בפרוס חג הסוכות כל יהודי באשר הוא טרוד בהשגת ארבעת המינים
כשהם כשרים בלא פקפוק. כאן מצא לו רבינו יחי"ה (הראב"ד דתימן)
פינה של חסד להתגדר בה. הוא היה קונה כמות גדולה של הדס, בודק
כל בד ובוד אם הוא משולש, ואוגדם שלשה שלשה בדים, וכל הרוצה
יבוא ויטול מן המוכן. רבים מהציבור היו קונים דרכו את ההדס, בסמכם
על בדיקתו, ובהיותם בטוחים כי בזה יזכו למצוה מהודרת. וכמנהגם של
בתי הדין הקדמונים לדאוג לתקנת השוק, היה רבינו יוצא לשוק בערב
חג הסוכות וקונה את יתרת האתרוגים, כדי שהערבים בעלי המטעים
לא יתשלמו מחמת כן מלהביא אתרוגים בשנים הבאות.

את האתרוגים שקנה היה מחלק חנם לכל מי שאין ידו משגת, ואת
יתרם היה שולח לבתיהם של אנשים ידועים בעלי יכולת תמורת
תשלום. אתרוגים שימשו גם כפרי מאכל מבוקש בתימן, ועל כן נענו
לבקשתו גם אלו שכבר היו בידם אתרוגים.

אישי ימיני ח"ג עמ' ר"ח

לעילוי נשמת חיים בן יחיאל נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיאל נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
יפה בת יחיאל נהרי ע"ה, תנצב"ה

תפארת בנים

מחזה מרומם ומרגש התקיים ע"י הנהלת התלמוד תורה בערב יום כיפור כאשר תלמידי התלמוד תורה והוריהם השכימו לאמירת אשמורות בבית הכנסת פעולת צדיק באלעד ת"ו, כאשר אליהם נוספו מתפללי בית הכנסת ועוד רבים אחרים עד אשר לא נותרו מקומות ישיבה מסודרים למאחרים. קידשו ורוממו את המעמד בהשתתפותם, מרן נשיא המוסדות הגאון הגדול רבי יצחק רצאבי שליט"א שאף נשא דברי התעוררות בתום התפילה, ובנו רב קהילת פעולת צדיק באלעד הרה"ג משה רצאבי שליט"א נוסף עליהם איש רב הפעלים לתורה ולתעודה אשר ידיו רב לו לאחינו ק"ק תימן בפרט ולכלל ישראל בכלל סגן ראש העיר רבי ברק צברי הי"ו

מרן הרה"ג יצחק רצאבי שליט"א ובנו הרה"ג משה רצאבי שליט"א רב ק"ק פעולת צדיק אלעד מתלמידי התלמוד תורה

מרן דרשתו

למה לא נכנס רבי אהרון מצרפי לסוכה?

בשבוע שחלה בו פרשת זוהיה כי תבוא, שנת ה'תש"ל נפל רבי אהרון מצרפי זצ"ל למשכב, וחלה את חליו אשר ממנו לא קם. לאחר תפילת מנחה לא חש בטוב, והובהל לבית החולים, בעקבות מחלת מעיים. לאחר זמן הוחזר לביתו, שכן מחמת גילו המופלג לא היה ניתן לנתחו, וטיפול אחר לא היה. כך שכב בביתו כשהוא חלוש מאוד ובאפיסת כוחות. בני ביתו טפלו בו במסירות נפש, והמונים באו לבקר: קרובי משפחתו, תלמידי חכמים והמוני עם שהכירוהו.

כבר אמרו חז"ל: 'רובם של צדיקים מתים בחולי מעיים' (שבת קי"ג, ב). רש"י פירש: 'שמתים סרים בייסורים, ומתמרקים עוונותיהם'. אולם התוספות הביאו בשם מדרש, שזהו כדי 'למרק אכילה מן המעיים, להיות נקיים וטהורים כמלאכי השרת'. ואכן, כך היה אצל רבי אהרון זצ"ל, שכן בימיו האחרונים לא היה באפשרותו להכניס לתוך פיו דברי מאכל מלבד שתיה. ולאחר פטירתו, התפעלו העוסקים ברחיצתו, כיצד גופו נקי וצח, ופניו מאירות ומזהירות, כמו תינוק ממש.

גם בימי חליו לא חדל מדביקותו בבורא עולם. ביום הכיפורים עמד כחומה בצורה ולא הסכים לאכול, אף שהרופאים אסרו עליו להתענות. הוא התייסר בייסורים נוראים, עד שביקש מהסובבים אותו, כי יתפללו עבורו שיסתלק מן העולם. כמובן, אף אחד מהם לא העלה בדעתו לעשות כן.

בחג הסוכות התאמצו בני ביתו להקימו, כדי להכניסו לסוכה, שכן ידעו כמה היה מחבב את מצות הסוכה. והנה, כשהגיעו לפתח הסוכה, לא רצה להיכנס, באמרו: 'כיצד גוף חולה כזה, ראוי שיכנס למקום שבו נמצאים שבעה אושפיוזין עילאין'. במדרגתו הגבוהה, הרגיש שאין זה כבוד לסוכה שיכנס לתוכה כשהוא במצב חולי כזה.

חכמי תימן

הרב יחיא מעלם זצ"ל תלמיד חכם, ושוחט ומלמד תינוקות התגורר בכפר צובר שבמחוז מחוית. לא ידוע עליו הרבה, אך כך סופר עליו: פעם אחת, מסיבה לא ידועה, סטר לו שכנו הערבי. בתגובה, אמר לו רבי יחיא: 'ה' ידון אותך'. ואכן, באותו היום מת חמורו של השכן הערבי, ובלילה תקפו אותו כאבים עזים.

כשנודע לבני משפחתו מה עשה אביהם לשכן היהודי, הבינו כי זו היא סיבת הכאבים. הם פנו אל רבי יחיא, פייסוהו וביקשו את סליחתו. אמר להם: 'סולח אני לך'. למעשה, רבי יחיא לא סלח אלא בפה ולא בלב, ולמחרת ניגף בחטאו. פחד גדול נפל על הערבים, ונתקדש שמו יתברך בגויים.

התודה...

כל האנשים וחנשים החשובים, אשר נתנו מהונם צדקה לכפר על נפשותם, למען תינוקות של בית רבן.

תעמוד להם זכות תפילתן ותורתן של תשב"ר אשר משברת ומקרעת רקיעים ואיירים לבטל כל גזרות קשות ורעות מעליהן ולתת להם את

הברכה...

מאלהא דשמיא די ברא שמיא וארעא, וימלא כל משאלות לבם לטובה ולברכה, בכל השנה החדשה הבאה עלינו לטובה ובכל שנה ושנה, אמי"ר.

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: Nahari@enativ.com

לרפואת חיים בן ציביה ושושנה עשירה בת חממה בתשכחע"י

לוש"ק יובל בן דוד ורות בת זכריה